

УДК 75.071.1
(477)"19"

DOI:10.30857/2617-
0272.2022.1.3.

БЕЛІЧКО Н. Ю., ЧЕЙПЕШ А. І.

Національна академія образотворчого мистецтва та архітектури

ІСТОРИОГРАФІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТВОРЧОГО ДОРОБКУ Е. КОНТРАТОВИЧА

Мета: проаналізувати джерела, що висвітлюють історичні події Закарпаття початку ХХ ст., соціально-культурний осередок, в якому формувався художник, а також творчість та життя Е. Кондратовича.

Методологія. У дослідженні використано аналітичний метод для виявлення стану розробки теми; метод систематизації – для опрацювання зібраної інформації, поділу її на категорії за наявним матеріалом та у хронологічному порядку; метод узагальнення, який дав змогу сформулювати висновки до даної статті.

Результати. Здійснено аналіз джерел, в яких висвітлюється творча спадщина та життєвий шлях представника закарпатської живописної школи Е. Кондратовича (1912–2009). Наявна інформація упорядкована у хронологічному порядку – дорадянські джерела (1930–1946), радянські (1946–1990) та сучасні (від 1991 року). Кожну групу систематизовано за видами друкованої продукції – від монографій до періодичних видань. Окрему групу становлять архівні матеріали, в яких виявлено важливі дані для реконструкції як середовища, в якому формувалася творча особистість митця, так і життя Е. Кондратовича. До уваги взято джерела, в яких розкрито історичну долю території сучасного Закарпаття; видання, присвячені процесу становлення культурно-мистецького середовища в Ужгороді та матеріали з аналізом життєвого та творчого шляху Е. Кондратовича.

Наукова новизна полягає у тому, що вперше в одному дослідженні зібрано та систематизовано переважну кількість джерел, в яких висвітлено важливі факти з життя Е. Кондратовича або проаналізовано його творчий доробок.

Практична значущість. Представлені матеріали, аналіз віднайдених джерел та висновки можуть бути використані в наукових дослідженнях, присвячених закарпатській школі живопису та образотворчого мистецтва України ХХ століття.

Ключові слова. Ернест Кондратович, закарпатська школа живопису, історіографія, культура Закарпаття, історія Закарпаття.

Вступ. Класик закарпатської школи живопису Е. Кондратович (1912–2009) є автором великої кількості робіт, в яких послідовно та достовірно відображав історію свого краю. Зв'язок з історичними подіями, що мали місце на закарпатській землі, дозволяє чітко структурувати твори за відповідними періодами, а відтак простежити видозміни творчої манери митця. Своїми роботами він привертав увагу до проблем рідного краю, висвітлював побут та життя горян, оспівував красу та велич Карпатських гір. Дослідники відзначали його твори, але не приділяли достатньої уваги творчості митця порівняно із його сучасниками. В наявних джерелах частково наведено аналіз творчих здобутків

в різні періоди або оповідь про життєві події. Відсутність комплексного монографічного дослідження, яке містило б послідовну розповідь про життя Е. Кондратовича, аналіз періодів творчості та основних творів митця зумовлює актуальність подальшого вивчення життєвого й творчого шляху митця.

Аналіз попередніх досліджень. Творчий спадок Е. Кондратовича висвітлювався у різноманітних джерелах. Основними дослідженнями є персональні альбоми авторства мистецтвознавиці В. Мартиненко (1973) та упорядкований Б. Кузьмою альбом 2007 року зі вступними статтями мистецтвознавців О. Федорука та О. Приходько. У виданнях представлено

значну кількість творів художника та наведено аналіз відомих творів митця.

Постать митця та його живописний спадок фігурують у монографіях та працях присвячених образотворчому мистецтву Закарпаття авторства О. Гавроша, В. Курильцевої, І. Небесника, Г. Островського, І. Павельчук, М. Приймича, В. Цельтнера. Також у дисертаційних дослідженнях мистецтвознавців, які вивчають художній доробок його сучасників або окремих напрям культури та мистецтва Закарпаття, зокрема О. Гаврош, Г. Дьорке, О. Кашшай, В. Манайло-Приходько, І. Небесника (молодшого), В. Штеця.

Окрему групу матеріалів становлять каталоги групових або персональних виставок різних років, в яких наявні переліки творів з повними вихідними даними та репродукції окремих творів. В науковій періодиці художник згадується як корифей закарпатської школи живопису та засновник місцевої школи. Це статті авторства О. Гаврош, Г. Складенко, О. Федорука.

За останні п'ять років творчий спадок Е. Кондратовича висвітлювався автором даної статті у наукових фахових збірниках «Вісник Закарпатської Академії мистецтв» та «Українська Академія мистецтва: дослідницькі та науково-методичні праці» [49–51]. Останньою публікацією є стаття, в якій проаналізовано вплив історичних подій на митця в ранній період творчості, опублікована у науковому збірнику «Ikonotheka» Інституту історії мистецтв Варшавського Університету [54].

У науково-популярних та літературно-публіцистичних виданнях художня спадщина митця висвітлювалася в контексті загального аналізу образотворчої спадщини Закарпаття у статтях С. Гапака, Я. Затлоукала, О. Изворіна, Е. Каллая, Г. Островського, С. Яринича.

У пресі ім'я художника згадувалося у публікаціях, присвячених груповим та персональним виставкам Е. Кондратовича з

нагоди ювілейних дат. Найбільше публікацій про митця належало О. Гаврошу, В. Кобулей, Б. Кузьмі, В. Мартиненко, В. Мишаничу.

Архівні джерела є цінним матеріалом, з огляду на те, що містять конкретні факти про життєвий і творчий шлях Е. Кондратовича. Зокрема, перелік робіт різних років із зазначеним роком написання, технікою та розміром.

Постановка завдання. Основними цілями даної статті є аналіз існуючих джерел, що висвітлюють історичні події на Закарпатті початку ХХ століття, характеризують соціально-культурний осередок, в якому формувалася особистість художника, досліджують творчість та життя Е. Кондратовича.

Результати дослідження. Використані для аналізу джерела розташовані у хронологічному порядку, відповідно до історично-суспільних змін на території сучасної Закарпатської області, які мали безпосередній вплив на творчість митця.

В групу дорадянських джерел включено матеріали, в яких згадується або аналізується діяльність мистецької школи Підкарпатської Русі (офіційна назва Закарпаття у період з 1919 по 1938 роки – А.Ч.) або окремих її представників. Діяльність кола підкарпатських митців висвітлювалася угорськими, чеськими та місцевими дослідниками у 1930-х–1940-х роках у науково-популярних виданнях та періодиці.

У 1936 році виходить в світ збірник «Підкарпатська Русь», редактором був чеський поет, культуролог Я. Затлоукал, автор статті у цьому збірнику «Про художників на Підкарпатській Русі», в якій він приділив значну увагу діяльності відомих митців – Й. Бокшая, А. Ерделі, А. Коцки, Ф. Манайла та інших [55]. Також автор відзначав вагомість творчості чеських митців, що працювали на території Підкарпатської Русі, й відповідно, приймали активну участь у розвитку місцевої школи –

Б. Ождіян, Л. Кайгл, М. Бенешова-Шпалова та інші.

Відомим угорським критиком Е. Каллаєм був написаний нарис "Мистецтво та художники Карпатського краю" в часописі "Огоньки" (1940) [17]. Це рецензія на виставку, яку він відкрив у 1940 році у приміщенні Союзу Карпатських художників в Ужгороді. Критик зазначав, що мистецтво підкарпатських художників різко відмінне від угорської тогочасної традиції. Він надав влучну характеристику мистецтва Підкарпатського краю, відзначаючи емоційність, пристрасть до живих кольорів та певний містицизм у творах митців. В умовах окупації Підкарпатської Русі угорськими військами (1938–1944) владою проводилися заходи для популяризації угорської культури, зокрема "Унгарські художні тижні", в яких брали участь і підкарпатські митці. Рецензію на подію написав художник А. Ерделі, в якій особливо відмітив твори образотворчого мистецтва, продемонстровані на вернісажі, а також надав коротку узагальнюючу характеристику митцям. Зокрема, на думку А. Ерделі, що Е. Конратович розвивається в руслі експресіонізму [12].

Відомий критик О. Ізворін (Є. Недзельський) у статті "Сучасні руські художники" опублікованій у двох частинах часопису Підкарпатського товариства наук "Зоря-Најнал" (1942–1943) розкриває основні типологічні ознаки творчості кожного представника місцевої живописної школи [15–16]. О. Ізворін першим надав характеристику декільком творам митця раннього періоду, виконаним в експресіоністичній манері. Також критик відзначав гострий соціально-викривальний характер тем, до яких звертався художник. Саме на його дослідження критика в подальшому спиралися мистецтвознавці, проте, в багатьох випадках, в їх працях відсутні посилання на першоджерело.

Після приєднання Закарпаття до Радянського Союзу у 1946 році, відповідно

до пануючого стилю соцреалізму змінилися вимоги до творців. Від митців вимагалось слідування новим правилам, створення тематичних картин, сюжети яких висвітлюють радісні будні працюючих. Через активне насадження таких вимог більшість митців переходили у "нейтральний" жанр пейзажу.

Заслужене визнання прийшло до закарпатських митців після презентації їх творчості у Москві та Києві у 1956 році. Багатогранне, своєрідне та глибоко національне мистецтво привернуло увагу багатьох фахівців, які мали різні точки зору стосовно феномену малярської школи. Виставки активно висвітлювались в пресі, були проведені дискусії та обговорення подій. Саме після цієї потужної демонстрації мистецької спадщини закарпатців в науковий обіг було введено визначення – "закарпатська школа живопису".

Вагомий внесок в дослідження закарпатської живописної традиції приніс Г. Островський. Він автор монографій, присвячених творчості провідних митців Закарпаття, зокрема А. Ерделі, Й. Бокшая, публікацій у періодичній пресі, присвячених як становленню місцевої школи, так і діяльності окремих її представників [33–36].

Вагомою працею львівського мистецтвознавця є "Образотворче мистецтво Закарпаття" (1974), в якій послідовно викладено історію розвитку всіх видів образотворчого мистецтва Закарпаття від XVII століття до 1970-х років, окреслено передумови формування живописної школи, визначено вплив політичних подій на створення соціокультурного простору на Закарпатті [35]. У виданні викладено інформацію про творчі здобутки корифеїв школи в історичній перспективі, наведено мистецтвознавчий аналіз робіт, визначено провідні жанри, теми та сюжети. Наразі "Образотворче мистецтво Закарпаття" є найбільш повним виданням, в якому розкрито шлях закарпатського образотворчого мистецтва.

Разом із Г. Островським на теренах радянської художньої критики працювали В. Курильцева, В. Мартиненко, В. Цельтнер. Вони є авторами монографічних видань, присвячених окремим митцям – Й. Бокшаю [25], Е. Кондратовичу [22], Ф. Манайлу [48]. Основний акцент у дослідженнях зроблений на нерозривному зв'язку із народним мистецтвом краю, яке мало багату історію національних традицій.

Український мистецтвознавець, який проживав у Словаччині (Чехословаччині), С. Гапак вивчав художні зв'язки закарпатських та чехословацьких митців. У 1975 році видав працю "Образотворче мистецтво українців Чехословаччини (1918–1945)", в якій розкриває створення мистецького осередку в Ужгороді [7]. Також у літературно-мистецькому виданні українців Чехословаччини "Дукля" є згадка про Е. Кондратовича у статті С. Гапака, присвяченій соціальній тематиці у творчості українських художників Чехословаччини 1930-х років (1975). Художнику присвячено не більше одного абзацу, у тексті якого наголошується на зверненні митця до соціально-викривальної тематики ранніх років творчості [8].

У 1973 році вийшов альбом "Ернест Кондратович" авторства київської мистецтвознавиці В. Мартиненко [22]. Унікальність цього видання полягає у тому, що воно було написане на основі безпосереднього спілкування із художником, під час якого дослідниця вела з ним бесіди про мистецтво, спостерігала за процесом роботи митця.

Альбом наразі є найбільш достовірним та об'ємним за матеріалом виданням, що висвітлює творчість Е. Кондратовича. Авторка подає інформацію про життєвий шлях митця, розглядає нерозривний зв'язок його долі із творчістю, окреслює вплив життєвих подій на вибір художніх засобів, тем та сюжетів.

Цінність роботи В. Мартиненко полягає в детальному описі авторської

манери митця. Вона охарактеризувала основні прийоми накладання фарб, характер мазків для вирішення різних формальних завдань, послідовний процес створення графічної чи живописної роботи. Виокремила основні теми, до яких звертався Е. Кондратович та довела безпосередній вплив навколишніх обставин на вибір сюжетів. Послідовна розповідь представляє життя художника від дитинства й до 60-річного віку (Художник помер у 2009 році на 97 році життя).

В газетній пресі ім'я художника згадувалося переважно у зв'язку із презентацією образотворчого мистецтва Закарпаття на групових виставках або відкриттям персональних [2].

Наступним етапом дослідження став період незалежності України. Все більше дослідників зверталось до проблеми висвітлення мистецького надбання Закарпатської області. Наразі вивчення регіональної школи розвивається у багатьох напрямках. Одні дослідники займаються питанням розвитку художньої освіти та культурного простору Закарпаття, інші – проводять всебічний аналіз творчого спадку конкретних представників школи. Також варті уваги дослідження з історії Закарпаття, в яких проаналізовано соціально-економічні умови, що впливали на формування творчої особистості Е. Кондратовича.

Першим ґрунтовним дослідженням, де без політичної заангажованості відтворено історичну долю Закарпаття є тритомник "Нариси історії Закарпаття" (1993–2003) під редакцією істориків Е. Балагурі, І. Гранчака, І. Грицака та інших [29]. Кожен том присвячений окремому хронологічному періоду. У виданні послідовно охарактеризовано основні історичні етапи, надано інформацію про життя населення в ці періоди, охоплено всі галузі діяльності жителів Закарпаття.

Новий сучасний погляд на історичні події презентовано у виданні "Закарпаття

1919–2009: історія, політика, культура” [14]. Планомірне та детальне висвітлення як економічного стану, так і різних сфер життя населення Закарпаття, наведення значного фактологічного матеріалу та його логічний виклад відтворюють картину розвитку Закарпаття в зазначений час. У виданні застосовано цікавий прийом проведення паралелей у розвитку подій закарпатського та угорського населення на території Закарпаття.

Одним із дослідників процесу становлення художньої освіти є І. Небесник. У монографії “Художня освіта на Закарпатті у ХХ столітті: історико-педагогічний аспект” (2000) автор послідовно відтворює процес розвитку професійної художньої освіти – заснування першого навчального закладу мистецького спрямування, діяльність корифеїв школи А. Ерделі та Й. Бокшая, їх учнів [31]. Окрім цієї хрестоматійної праці І. Небесник займається вивченням життєвого шляху А. Ерделі. Разом із М. Сирохманом та П. Баллою видав збірку під назвою “ІМЕН”, яка містить літературні романи й особистий щоденник художника, які розширюють уявлення про внутрішній світ митця, його світогляд, принципи [11]. Видання цікаве з огляду на те, що А. Ерделі був учителем Е. Контратовича.

У монографії “Адальберт Ерделі” (2007) є велика кількість матеріалів, використаних для якомога повнішої реконструкції не лише життя та творчості художника, а й всього мистецького кола Закарпаття початку ХХ століття, яке мало значний вплив на формування особистості Е. Контратовича [30].

Сучасні мистецтвознавці досліджують різноманітні аспекти закарпатського мистецтва. М. Приймич є автором монографій присвячених сакральному мистецтву; Оксана Гаврош вивчає розвиток побутового жанру; І. Небесник (молодший) досліджує графіку 1960-х років [5; 32; 38]. О. Федорук є автором статей та записаних інтерв'ю з корифеями школи [41].

Г. Склярєнко написала статтю про мистецтво закарпатців другої половини ХХ століття [40]. І. Пательчук досліджує ремінісценції постімпресіонізму в творчості окремих представників школи [37]. У літературно-публіцистичному виданні Олександра Гавроша “Закарпатське століття: ХХ інтерв'ю”, опубліковане одне з найрозлогіших інтерв'ю Е. Контратовича, в якому художник розкривав свій життєвий досвід у різні роки – дитинство, навчання та спілкування з А. Ерделі, а також творчі та філософські переконання [3].

Окрім того, творчість більшості представників старшого покоління закарпатських митців висвітлена у дисертаційних або монографічних дослідженнях. Зокрема, Г. Дьєрке проаналізував оригінальний мистецький світ В. Микити, О. Кашшай опрацювала творчі набутки А. Кашшай, В. Манайло-Приходько вивчає живописний доробок Ф. Манайла, В. Штець дослідив художній спадок З. Шолтеса [10; 20; 26; 52].

У 2007 році надруковано великий альбом “Ернест Контратович”, в якому представлено 96 робіт майстра різних періодів [13]. Одна із вступних статей “Гармонічний Ернест” написана О. Федоруком. Знайомий з митцем особисто, автор зазначає основні характеристики, притаманні творчості Е. Контратовича – плєнер, як основний метод роботи створення композиції безпосередньо на природі та декоративна, темпераментна манера живопису.

Мистецький критик О. Приходько є автором другої вступної статті до цього ж альбому “Душа, переповнена чуттям добра і любові”, в якій подає опис ранніх років життя та творчих пошуків Е. Контратовича. Акцентує увагу на превалюючих темах та жанрах, досить детально аналізує художньо-виражальні засоби, якими послуговувався митець. Також в альбомі наявний текст авторства самого художника, а саме видозмінений та скорочений упорядниками

видання автобіографічний запис «Творчий шлях», який зберігається в особовій справі митця в Архіві Закарпатської Обласної Організації Спілки Художників України.

Вступні статті до каталогів виставок як персональних, так і групових, є мало інформативними, але самі каталоги є полем для пошуку репродукцій творів, місцезнаходження яких важко встановити на сьогодні [18–19].

Творчість Е. Контратовича висвітлювалася у періодичних науково-популярних виданнях та у мистецтвознавчих журналах “Образотворче мистецтво”, “Антиквар”, Календар «Просвіти» різних років [24; 27; 28; 53]. Деякі статті у пресі відрізняються інформативністю матеріалу, в якому є важливі біографічні відомості або аналіз методів роботи художника [4; 21; 39]. Загалом, у періодиці означеного періоду прослідковується постійна увага до особистості митця, як до представника закарпатської школи мистецтва.

Сучасні друковані видання присвячені різним аспектам розвитку закарпатської школи живопису та її представника Е. Контратовича. Аналіз особливостей регіональної школи в узагальнюючих мистецтвознавчих виданнях, публікації у наукових збірниках, розвідки та замітки у періодичних виданнях засвідчують постійно зростаючий інтерес до творчості Е. Контратовича.

Окрім друкованих видань вагомою складовою даного дослідження стали матеріали з архівів. Матеріали з Державного архіву Закарпатської області значно розширюють знання про діяльність місцевої школи та Закарпатської Організації Спілки радянських художників України. Зокрема, варта уваги стенограма обговорення перших виставок закарпатських митців у Києві та Москві (1956) [9]. Детально тексти стенограм було проаналізовано закарпатською мистецтвознавицею О. Гаврош у статті “Перші виставки закарпатців у Києві та

Москві: що залишилося за кадром” на основі вищезазначених стенограм [5].

Цінну інформацію про ранні роки життя, навчання у Півче-учительській семінарії та перші виставки Е. Контратовича можна почерпнути з Особової справи митця, яка зберігається в Архіві Закарпатської Обласної організації Спілки художників України в Ужгороді [42]. Особова справа містить важливі документи, які дозволяють реконструювати виставкову діяльність митця, зокрема, списки робіт за період з 1930-х років по 1982 рік, в яких зазначається місце зберігання картин та назви виставок, на яких експонувався той чи інший твір.

В Особовій справі зберігається рукописний текст під назвою “Творчий шлях”, написаний Е. Контратовичем. У тексті він надає власний поділ творчого шляху на два періоди – дорадянський, в якому він виокремлював період входження до Чехословаччини та окупацію угорськими військами й радянський. Тут же художник розповідає як відкликався на вимоги пануючого стилю тоталітарної доби, зокрема, звертався до теми праці та сюжетів з життя селян. У описі Е. Контратович приділив увагу й виставковій діяльності. Однією з найважливіших, на думку художника, була персональна виставка у Києві (1973), яка мала великих успіх, у зв’язку із чим виставку було продовжено на півроку [23].

В Архіві коледжу мистецтв ім. А. Ерделі в Ужгороді зберігається Особовий листок по обліку кадрів Е. Контратовича, в якому міститься автобіографія, доповнена списком перших виставок художника [1].

Для розуміння сприйняття сучасниками мистецтва Е. Контратовича важливою є стенограма обговорення його першої персональної виставки у м. Києві (1973), яка зберігається в Центральному Державному архіві-музеї літератури та мистецтва [47]. У стенограмі представлені висловлювання колег-художників та мистецтвознавців,

зокрема, Л. Владича, М. Глуценка, В. Микити, Л. Попової, Т. Яблонської. Цінними є світлини, на яких зображено експозиційний зал, адже, на деяких з них є ранні твори митця 1930-х років, зображення яких на сьогодні неможливо знайти, як і віднайти їх місце перебування.

У цьому ж архіві зберігаються документи, які надають уявлення про діяльність Закарпатської обласної Організації Співки художників України. Зокрема, стенограми обговорення виставок різних років, особові справи Й. Бокшая, А. Ерделі та інших сучасників Е. Кондратовича, а також звіти Т. Яблонської та М. Дерегуса про поїздки до Ужгорода у зв'язку із підготовкою до майбутніх виставок у Москві (1950, 1952) [43–46].

Наявний матеріал, який розкриває шлях розвитку та творчі методи Е. Кондратовича не висвітлює в повній мірі його значний мистецький доробок, що унаочнює необхідність комплексного дослідження художньої спадщини митця.

Висновки. Під час дослідження історіографії творчого доробку представника закарпатської школи живопису Е. Кондратовича було виявлено чимало джерел, які засвідчили увагу до творчості митця раннього періоду. Для першого періоду творчості притаманне звернення до соціальних тем, на чому наголошували чеські, угорські критики. Найбільше інформації з'являється у періодиці, в якій найбільше уваги приділялося жанровому аспекту творчості

митця. У радянську добу виходить перший персональний альбом, присвячений творчості Е. Кондратовича. В ньому висвітлено шлях становлення митця від ранніх років до 60 років життя. Але разом з тим, перед самим друком з альбому було вилучено сімнадцять ілюстрацій, які не відповідали ідеологічній доктрині того часу. Також ім'я митця постійно згадується у монографіях присвячених образотворчому мистецтву Закарпаття, статтях у літературно-публіцистичних періодичних виданнях та місцевій періодиці. Дослідники цього періоду основну увагу приділяють пейзажному жанру митця. Натомість жанрові твори даного періоду здебільшого піддавалися критиці, оскільки не відповідали основним настановам соцреалізму. Після проголошення незалежності України творчості митця було присвячене окреме видання «Ернест Кондратович». Вперше було репродуковано 96 творів митця в одному альбомі. Проте, переважна більшість згадок про митця зустрічається у журнально-газетній періодиці. Основними темами публікацій були персональні виставки, приурочені до ювілеїв художника, що засвідчує творчу активність останнього періоду життя. Проведене дослідження засвідчило відсутність максимально повної праці, присвяченої життєвому і творчому шляху Е. Кондратовича, що підкреслює необхідність подальшого вивчення його мистецького доробку, як самобутнього явища закарпатської школи живопису.

Література

1. Архів коледжу мистецтв ім. А. Ерделі. 9 арк. Особовий листок по обліку кадрів Е. Кондратовича.
2. Буряковская Н. Чистые краски Закарпатья. *Рабочая газета*. 1965. 4 дек.
3. Гаврош О. Закарпатське століття: ХХ інтерв'ю. Ужгород : Мистецька лінія, 2006. 330 с.
4. Гаврош О. Кондратовичі: Закарпатські династії. *Новини Закарпаття*. 2002. 25 трав.

5. Гаврош О. Перші виставки закарпатців у Києві та Москві: що залишилося за кадром. *Вісник Закарпатської академії мистецтв*. Ужгород, 2017. Випуск 8. С. 161–164.
6. Гаврош О. Побутовий жанр Закарпаття 1945–1991 років: еволюція жанру, тематика, персоналії : дис. ... канд. мист. : 17.00.05. Львів, 2017. 365 с.
7. Гапак С. Образотворче мистецтво українців Чехословаччини (1918–1945). Братислава : Словацьке педагогічне видавництво

в Братиславі; відділ української літератури в Пряшеві, 1975. 249 с.

8. Гапак С. Соціальна тематика у творчості українських художників Чехословаччини 30-х років. *Дукля*. 1975. № 2. С. 62–68.

9. Державний архів Закарпатської області. Ф. Р-1544. Оп. 1. Д. 69. 175 листів. Стенограмми и книги отзывов по выставке художников Закарпаття за 1956 год.

10. Дьерке Г. Творчість Володимира Микити в контексті образотворчого мистецтва Закарпаття другої половини ХХ – початку ХХІ ст.: традиції та художні експерименти : дис. ... канд. мистецтвозн. : 17.00.05. Львів, 2018. 512 с.

11. Ерделі А. ІМЕН : літературні твори, щоденники, думки / уклад. І. Небесник, М. Сирохман, П. Балла. Ужгород : Вид-во Олександрів Гаркуші, 2012. 440 с.

12. Ерделі А. Унгварські художні тижні. *Зоря-Найна*. 1941. № 1–2. С. 168–176.

13. Ернест Контратович / упоряд. Б. Кузьма, авт. вступ. ст. О. Федорук, О. Приходько. Ужгород : Видавництво «Карпати», 2007. 104 с.

14. Закарпаття 1919–2009: історія, політика, культура. / під ред. М. Вегеша, Ч. Фединець. Ужгород : Видавництво «Ліра», 2010. 720 с.

15. Ізворін О. Сучасні руські художники. *Зоря-Найна*. 1942. № 3–4. С. 387–415.

16. Ізворін О. Сучасні руські художники. *Зоря-Найна*. 1943. № 1–4. С. 254–288.

17. Каллай Е. Мистецтво та художники Карпатського краю. *Огоньки*. 1940. С. 35–40.

18. Каталог персональної виставки творів Заслуженого художника УРСУ Ернеста Рудольфовича Контратовича / вступ. ст. О. Приходько, Г. Рижова. Ужгород : Закарпатський облполіграфвидав. 1988. 24 с.

19. Каталог персональної виставки творів Народного художника України Ернеста Рудольфовича Контратовича / вступ. ст. О. Приходько. Ужгород : Міська друкарня. 1992. 7 с.

20. Кашшай О. Культуротворчість Антона Кашшая на тлі закарпатської художньої школи : дис. ... канд. мист. : 26.00.01. Київ, 2021. 280 с.

21. Кобулей В. Митець від Бога. *Едельвейс Закарпаття*. 2007. 6 груд. С. 7.

22. Контратович Ернест / авт. вступ. ст. та упоряд. В. Мартиненко. Київ : Мистецтво, 1973. 52 с.

23. Контратович Е. Творчий шлях : рукопис. 7 с. / Особова справа Ернеста Контратовича / Фонд архівного підрозділу Закарпатської обласної організації Спілки художників України.

24. Кузьма Б. Висока мета закарпатців. *Образотворче мистецтво*. 2007. № 1. С. 6–8.

25. Курильцева В. Бокшай Йосиф Йосифович. Москва : Совет. художник, 1962. 63 с.

26. Манайло-Приходько В. Графічне мистецтво Федора Манайла. *Вісник Закарпатської академії мистецтв*. 2018. Вип. 11. С. 30–38.

27. Мартиненко В. Як не бачать інші. *Образотворче мистецтво*. 2002. № 4. 12–14.

28. Мишанич В. Ернест Контратович: «... Людина мусить жити заради мистецтва, найбільша трагедія – не оцінити красу». *Календар «Просвіти» на 2012 рік*. 2012. С. 56–58.

29. Нариси історії Закарпаття : в 3 т. / ред. І. Гранчак, Е. Балагурі, І. Грицак, В. Ілько, І. Поп. Ужгород : Видавництво "Закарпаття", 1995. Т. II. 664 с.

30. Небесник І. Адальберт Ерделі. Львів : Мс, 2007. 296 с.

31. Небесник І. Художня освіта на Закарпатті у ХХ столітті: історико-педагогічний аспект. Ужгород : Закарпаття, 2000. 168 с.

32. Небесник І. (молодший) Графічне мистецтво Закарпаття другої половини ХХ століття. Етапи розвитку, стилістичні особливості. Ужгород : Видавництво О. Гаркуші, 2020. 236 с.

33. Островський Г. Адальберт Михайлович Ердели. М. : Совет. художник, 1966. 100 с.

34. Островський Г. Й. Й. Бокшай. М. : Совет. художник, 1967. 92 с.

35. Островський Г. Образотворче мистецтво Закарпаття. Київ: Мистецтво. 1974. 198 с.

36. Островський Г. Художники Закарпаття. *Искусство*. 1966. № 5. С. 20–25.

37. Павельчук І. Постімпресіонізм в українському живописі ХХ століття. Київ : Києво-Могилянська академія, 2019. 576 с.

38. Приймич М. Церковне професійне малярство Закарпаття другої половини ХVІІІ – першої половини ХХ ст.: народна традиція, візантійська канонічність та впливи західноєвропейського мистецтва : дис. ... д-ра мист. : 17.00.05. Львів, 2017. 508 с.

39. Приходько О. Ернесту Контратовича – 80. Духовні висвітли Майстра. *Новини Закарпаття*. 1992. 16 травня. С. 5.

40. Склярєнко Г. Закарпатська школа живопису в контексті українського мистецтва другої половини ХХ століття. *Мистецтвознавство України*. 2017. Вип. 17. С. 220–229.

41. Федорук О. Художники закарпатської малярської школи. *Перетин знаку* : вибрані мистецтвознавчі статті: у 3 кн. Кн. 1. Київ, 2006. С. 127–144.

42. Фонд архівного підрозділу Закарпатської обласної організації Спілки художників України. 85 арк. Особова справа Ернеста Кондратовича.

43. ЦДАМЛМ (Центральний Державний архів-музей літератури та мистецтва) Ф. 581. Оп. 1. Д. 175. 4 листа. Отчет художниці Яблонської о поездке в г. Ужгород, в связи с подготовкой к декаде украинской литературы и искусства в Москве (1950).

44. ЦДАМЛМ. Ф. 581. Оп. 2. Спр. 55. Арк. 74–90. Особова справа А. Ерделі.

45. ЦДАМЛМ. Ф. 581. Оп. 2. Д. 308. 4 лист. Отчет о поезде художника М. Дерегуса в г. Ужгород для проверки состояния подготовки художников Закарпатья к творческой выставке (1952)

46. ЦДАМЛМ. Ф. 581. Оп. 2. Спр. 349. 121 арк. Особова справа Й. Бокшая.

47. ЦДАМЛМ. Ф. 986. Оп. 1. Спр. 92. 112 лист. Виставка живописи художника Кондратовича Э. Р 18 сентября 1973 г. (приглашения, афиша, каталог, репродукции, стенограмма обсуждения, отзывы посетителей).

48. Цельтнер В. Фёдор Фёдорович Манайло. М. : Совет. художник, 1986. 143 с.

49. Чейпеш А. Жанровий та тематичний діапазон творчої спадщини Е. Кондратовича. *Вісник Закарпатської Академії мистецтв*. 2019. №12. С. 146–253.

50. Чейпеш А. Образ жінки у побутових творах Е. Кондратовича. *Українська Академія мистецтва: дослідницькі та науково-методичні праці*. Київ, 2018. № 27. С. 243–249.

51. Чейпеш А. Пейзажні твори Е. Кондратовича з колекції Національного музею України (до питання атрибуції). *Вісник Закарпатської Академії мистецтв*. 2018. №11. С. 139–144.

52. Штець В. Творчість Золтана Шолтеса у контексті розвитку образотворчого мистецтва Закарпаття ХХ століття : дис. ... канд. мист. : 17.00.05. Львів, 2018. 369 с.

53. Яринич С. «Закарпатцы вернули украинской живописи цвет» (интервью з Ковальской Л., Мамаевой Е.). *Антиквар*. 2011. № 11(58). С. 51–55.

54. Cheipesh A. The Impact of Historic Events on the Formation of the Creative Method of Ernest Konratovych in the Early Period (1930s–1940s). *Ikonotheka*, 2020. № 30. P. 69–88. <https://doi.org/10.31338/2657-6015ik.30.4>

55. Zatloukal J. U vytvarniku na Podkarpatske Rusi. *Sbornik hospodářského, kulturního a politického poznání Podkarpatské Rusi*, Bratislava : Klub přátel Podkarpatské Rusi. 1936. S. 233–240.

References

1. Arkhiv koledzhu mystetstv im. A. Erdeli. [Archive of the College of Arts named after A. Erdeli] 9 ark. Osobovyy lystok po obliku kadriv E. Konratovycha. [in Ukrainian].

2. Buriakovskaia, N. (1965). *Chistye kraski Zakarpattia* [Pure colors of Transcarpathia]. *Rabochaia hazeta – Working newspaper*, 284 (2718) [in Russian].

3. Havrosh, O. (2006). *Zakarpatske stolittia: XX interviu* [Transcarpathian century: XX interviews]. Uzhhorod [in Ukrainian].

4. Havrosh, O. (2002). Konratovychi: Zakarpats'ki dynastii [The Konratovychs: Transcarpathian dynasties]. *Novyny Zakarpattia – Transcarpathian news*. 73–74 (2250–2251), 12 [in Ukrainian].

5. Havrosh, O. (2017). Pershi vystavky zakarpatsiv u Kyievi ta Moskvi: scho zalyshylosia za kadrom [The first exhibitions of Transcarpathian artists in Kyiv and Moscow: what remained behind the scene]. *Visnyk Zakarpats'koi akademii mystetstv – Newsletter Transcarpathian Academy of Arts*. 8, 161–164 [in Ukrainian].

6. Havrosh, O. (2017). Pobutovyy zhanr Zakarpattia 1945–1991 rokiv: evoliutsiia zhanru, tematyka, personalii [Genre art of Transcarpathia in 1945–1991: evolution of the genre, themes, personalities]. Candidate's thesis. L'viv [in Ukrainian].

7. Hapak, S. (1975). *Obrazotvorche mystetstvo ukrainsiv Chekhoslovachchyny (1918–1945)* [Fine Arts of Ukrainians in Czechoslovakia (1918–1945)]. Bratislava [in Ukrainian].

8. Hapak, S. (1975). *Sotsialna tematyka u tvorchosti ukrains'kykh khudozhnykiv Chekhoslovachchyny 1930-kh rokiv* [Social themes

in the works of Ukrainian artists in Czechoslovakia in the 1930s]. *Duklia – Dukla*. 2, 62–68 [in Ukrainian].

9. Derzhavnyi arkhiv Zakarpatskoi oblasti [State archive of the Zakarpattia region]. F. R-1544. Op. 1. D. 69. 175 ark. Stenohrammy y knyhy otzyvov po vystavke khudozhnykov Zakarpat'ia za 1956 hod. [in Russian].

10. D'erke, G. (2018) *Tvorchist' Volodymyra Mykyty v konteksti obrazotvorchoho mystetstva Zakarpattia druhoi polovyny XX – pochatku XXI st.: tradytsii ta khudozhni eksperymenty* [Creativity of Volodymyr Mykyta in the context of fine arts of Transcarpathia in the second half of the XX–early XXI century: traditions and artistic experiments]. Candidate's thesis. L'viv [in Ukrainian].

11. Erdeli, A. (2012). *IMEN: literaturni tvory, schodennyky, dumky* [IMEN: literary works, diaries, thoughts]. (Nebesnyk I., Syrokhman M., Balla P., Eds). Uzhhorod: Vyd-vo Oleksandry Harkushi [in Ukrainian].

12. Erdeli, A. (1941). Unhvars'ki khudozhni tyzhni [Ungvar art weeks]. *Zoria-Hajnal*. 1–2, 168–176 [in Ukrainian].

13. *Ernest Konratovych* (2007). [Ernest Konratovych]. (Kuz'ma B., Fedoruk O., Prykhod'ko O., Eds). Uzhhorod: Vydavnytstvo «Karpaty». [in Ukrainian].

14. *Zakarpattia 1919–2009: istoriia, polityka, kul'tura* (2010). [Transcarpathia 1919–2009: history, politics, culture]. (M. Vehesha, Ch. Fedynets, Eds). Uzhhorod: Vydavnytstvo «Lira». [in Ukrainian].

15. Izvorin, O. (1942). Suchasni rus'ki khudozhnyky [Modern Ruthenian Artists]. *Zoria-Hainal*. 3–4, 387–415 [in Ukrainian].

16. Izvorin, O. (1943). Suchasni rus'ki khudozhnyky [Modern Ruthenian Artists]. *Zoria-Hainal*. 1–4, 254–288 [in Ukrainian].

17. Kallai, E. (1940). Mystetstvo ta khudozhnyky Karpats'koho kraiu [Art and artists of the Carpathian region]. *Ohon'ky – Lights*. 35–40 [in Ukrainian].

18. *Kataloh personal'noi vystavky tvoriv Zasluzhenoho khudozhnyka URUSU Ernesta Rudol'fovycha Konratovycha* (1988) [Catalogue of the personal exhibition of the works of the Honored Artist of the Ukrainian SSR Ernest Rudolfovych Konratovych]. (Prykhod'ko O., Ryzhova H., Eds). Uzhhorod: Zakarpats'kyi oblpolihravydav. [in Ukrainian].

19. *Kataloh personal'noi vystavky tvoriv Narodnoho khudozhnyka Ukrainy Ernesta Rudol'fovycha Konratovycha* (1992) [Catalogue of the personal exhibition of the works of the People's Artist of the Ukraine Ernest Rudolfovych Konratovych]. Prykhod'ko O., Eds). Uzhhorod: Mis'ka drukarnia. [in Ukrainian].

20. Kashshai, O. (2021). *Kul'turotvorchist' Antona Kashshaia na tli zakarpats'koi khudozhn'oi shkoly* [Cultural creativity of Anton Kashshai against the background of the Transcarpathian art school]. Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].

21. Kobulei, V. (2007). Mytets' vid Boha [Heaven-born artist]. *Edel'veis Zakarpattia – Transcarpathian Edelweiss*. 2, 7 [in Ukrainian].

22. Konratovych Ernest (1973). [Konratovych Ernest]. Martynenko V. (Eds). Kyiv: Mystetstvo. [in Ukrainian].

23. Konratovych, E. *Tvorchyi shliakh* [Creative way]: manuscript. 7 ark. / Osobova sprava Ernesta Konratovycha / Fond arkhivnoho pidrozdilu Zakarpats'koi oblasnoi orhanizatsii Spilky khudozhnykiv Ukrainy. [in Ukrainian].

24. Kuz'ma, B. (2007). Vysoka meta zakarpats'kiv [High goal of the Transcarpathians]. *Obrazotvorche mystetstvo – Fine Arts*. 1, 6–8 [in Ukrainian].

25. Kuryl'tseva, V. (1962). *Bokshai Yosyf Yosyfovych* [Boksay Jozsef]. Moscow [in Russian].

26. Manailo-Prykhod'ko, V. (2018). Hrafichne mystetstvo Fedora Manaila [Graphic art of Fedir Manailo]. *Visnyk Zakarpats'koi akademii mystetstv – Newsletter Transcarpathian Academy of Arts*. 11, 30–38 [in Ukrainian].

27. Martynenko, V. (2002). Yak ne bachat' inshi [As others do not see]. *Obrazotvorche mystetstvo – Fine Arts*. 4, 12–14 [in Ukrainian].

28. Myshanych, V. (2012). Ernest Konratovych: «... Liudyna musyt' zhyty zarady mystetstva, naibil'sha trahediia – ne otsinyty krasu» [Man must live for the art, the greatest tragedy is not to appreciate the beauty]. *Kalendar «Prosvity» na 2012 rik – Calendar «Enlightenment» for 2012*. 56–58 [in Ukrainian].

29. *Narysy istorii Zakarpattia* (1995). [Feature stories of the history of Transcarpathia]. Hranchak I., Balahuri E., Hrytsak I., Il'ko V., Pop I., Eds). Vydavnytstvo "Zakarpattia" (Vols. 1-3; Vol. 2). Uzhhorod [in Ukrainian].

30. Nebesnyk, I. (2007). *Adal'bert Erdeli* [Adalbert Erdeli]. L'viv [in Ukrainian].

31. Nebesnyk, I. (2000). *Khudozhnia osvita na Zakarpatti u XX stolitti: istoriko-pedahohichniy aspekt* [Art education in Transcarpathia in the XX century: historical and pedagogical aspect]. Uzhhorod [in Ukrainian].
32. Nebesnyk, I. (junior) (2020). *Hrafichne mystetstvo Zakarpattia druhoi polovyny XX stolittia. Etapy rozvytku, stylistychni osoblyvosti* [Graphic art of Transcarpathia in the second half of the XX century. Stages of development, stylistic features] Uzhhorod [in Ukrainian].
33. Ostrovskiy, H. (1966). *Adalbert Erdeli* [Adalbert Erdeli]. Moscow [in Ukrainian]
34. Ostrovskiy, H. (1967). *J. J. Bokshai* [J. J. Bokshai]. Moscow [in Ukrainian].
35. Ostrovskiy, H. (1974). *Obrazotvorche mystetstvo Zakarpattia* [Fine arts of Transcarpathia]. Kyiv [in Ukrainian].
36. Ostrovskiy, H. (1966). *Khudozhnyky Zakarpat'ia* [Artists of Transcarpathia] *Iskusstvo – Art*. 5, 20-25 [in Russian].
37. Pavel'chuk, I. (2019). *Postimpresionizm v ukrains'komu zhyvopysi XX stolittia* [Post-Impressionism in Ukrainian painting of the XX century]. Kyiv [in Ukrainian].
38. Pryimych, M. (2017). *Tserkovne profesiine maliarstvo Zakarpattia druhoi polovyny XVIII – pershoi polovyny XX st.: narodna tradytsiia, vizantiiska kanonichnist' ta vplyvy zakhidnoievropeiskoho mystetstva* [Church professional painting of Transcarpathia in the second half of the XVIII – first half of the XX century: folk tradition, Byzantine canonicity and influences of Western European art]. L'viv [in Ukrainian].
39. Prykhod'ko, O. (1992). *Ernestu Konratovychu – 80. Dukhovni vysvitly Majstra* [Ernest Konratovych – 80. Spiritual enlightenment of the master]. *Novyny Zakarpattia – Transcarpatian News*. 69 (317), 5 [in Ukrainian].
40. Skliarenko, H. (2017). *Zakarpats'ka shkola zhyvopysu v konteksti ukrains'koho mystetstva druhoi polovyny XX stolittia* [Transcarpathian school of painting in the context of Ukrainian art of the second half of the XX century]. *Mystetstvoznavstvo Ukrainy – Art history of Ukraine*. 17, 220–229 [in Ukrainian].
41. Fedoruk, O. (2006). *Khudozhnyky zakarpats'koi maliars'koi shkoly* [Artists of the Transcarpathian school of painting]. *Peretyn znaku: vybrani mystetstvoznavchi statti* [Crossing of the sign: selected art history articles]. Publishing house A+C (Vols. 1-3; Vol. 1) Kyiv [in Ukrainian].
42. *Fond arkhivnoho pidrozdilu Zakarpats'koi oblasnoi orhanizatsii Spilky khudozhnykiv Ukrainy* [Fund of the archival subdivision of the Transcarpathia region organization of the Union of Artists of Ukraine]. 85 ark. Osobova sprava Ernesta Konratovycha. [in Ukrainian].
43. *TsDAMLM (Tsentral'nyi Derzhavnyi arkhiv-muzei literatury ta mystetstva)* [Central State archive-museum of literature and art] F. 581. Op. 1. D. 175. 4 pages. *Otchet khudozhnitsy Yablonskoi o poezdke v h. Uzhhorod, v svyazy s podhotovkoi k dekade ukrainskoi literatury i iskusstva v Moskve* (1950) [in Russian].
44. *TsDAMLM* [CSAMLA]. F. 581. Op. 2. Spr. 55. Ark. 74–90. Osobova sprava A. Erdeli [in Russian].
45. *TsDAMLM* [CSAMLA]. F. 581. Op. 2. D. 308. 4 ark. *Otchet o poezdke khudozhnika M. Derehusa v h. Uzhhorod dlia proverki sostoianii podhotovki khudozhnikov Zakarpat'ia k tvorcheskoi vystavke* (1952) [in Russian].
46. *TsDAMLM* [CSAMLA]. F. 581. Op. 2. Spr. 349. 121 ark. Osobova sprava J. Bokshaia [in Russian].
47. *TsDAMLM* [CSAMLA]. F. 986. Op. 1. Spr. 92. 112 ark. *Vystavka zhyvopisi khudozhnika Konratovycha E. R. 18 sentiabria 1973 h. (prihlasheniia, afisha, katalog, reproduksii, stenohramma obsuzhdeniia, otzvyvy posetitelei)* [in Russian].
48. Tsel'tner, V. (1986). *Fiodor Fiodorovich Manajlo* [Fedir Fedorovich Manailo]. Moscow [in Russian].
49. Cheipesh, A. (2019). *Zhanrovij ta tematychnyj diapazon tvorchoi spadshyny E. Konratovycha* [The genre and thematic range of the artistic legacy of E. Konratovych.]. *Visnyk Zakarpats'koi Akademii mystetstv – Newsletter Transcarpathian Academy of Arts*. 12, 146–253 [in Ukrainian].
50. Cheipesh, A. (2018). *Obraz zhinky u pobutovykh tvorakh E. Konratovycha*. [The image of a woman in everyday works of E. Konratovych.]. *Ukrains'ka Akademiia mystetstva: Doslidnyts'ki ta naukovo-metodychni pratsi – Ukrainian Academy of Arts. Research and Methodology Papers*. 27, 243–249 [in Ukrainian].
51. Cheipesh, A. (2018). *Peizazhni tvory E. Konratovycha z koleksii Natsional'noho muzeiu Ukrainy (do pytannia atrybutsii)* [Landscape works of E. Konratovych from the collection of the

National Art Museum of Ukraine (to the issue of attribution)]. *Visnyk Zakarpats'koi Akademii mystetstv – Newsletter Transcarpathian Academy of Arts*. 11, 139–144 [in Ukrainian].

52. Shtets', V. (2018) *Tvorchist' Zoltana Sholtesa u konteksti rozvytku obrazotvorchoho mystetstva Zakarpattia XX stolittia* [Creativity of Zoltan Sholtes in the context of the development of fine art of Transcarpathia in the XX century]. Candidate's thesis. L'viv [in Ukrainian]

53. Yarynych, S. (2011). «Zakarpatsy vernuli ukrainskoi zhyvopisi tsvet» (interv'iu z Koval'skoi L., Mamaevoi E.) [Transcarpathians returned the color

to Ukrainian painting (interview with Kovalska L., Mamaeva E.). *Antykvar – Antiquer*. 11 (58), 51–55 [in Ukrainian].

54. Cheipesh, A. (2020). The Impact of Historic Events on the Formation of the Creative Method of Ernest Konratovych in the Early Period (1930s–1940s). *Ikonotheka*, 30, 69–88. <https://doi.org/10.31338/2657-6015ik.30.4>

55. Zatloukal, J. (1936). *U vytvarniku na Podkarpatske Rusi* [At the artists in Subcarpathian Ruthenia. Proceedings of economic, cultural and political knowledge of Subcarpathian Russia]. Klub přátel Podkarpatské Rusi. [in Czech].

HISTORIOGRAPHY OF THE STUDY OF THE ARTISTIC LEGACY OF E. KONRATOVYCH

BELICHKO N. Yu., CHEIPESH A. I.

National Academy of Fine Arts and Architecture

Purpose: To analyze the sources that cover the historical events of Transcarpathia in the early XX century, the sociocultural center where the artist was formed, as well as the work and life of E. Konratovych.

Methodology. In the research, the following methods were used: the analytical method to identify the stage of development of the topic, the systematization method to process the collected information and to divide it into categories according to the available material and chronological order, and the method of generalization, which allowed to draw conclusions to this article.

Results. The analysis of the sources, which illustrate the creative heritage and the life journey of E. Konratovych (1912–2009), the representative of the Transcarpathian school of painting, was carried out. The available information was ordered chronologically — pre-Soviet (1930–1946), Soviet (1946–1990), and modern (since 1991) sources. Each group was organized according to the types of printed products — from monographs to periodicals. A separate group consists of archive materials that contain the important data for the reconstruction of both the environment where the creative personality

ИСТОРИОГРАФИЯ

ТВОРЧЕСКИХ

Э. КОНРАТОВИЧА

БЕЛИЧКО Н. Ю., ЧЕЙПЕШ А. И.

Национальная академия изобразительного искусства и архитектуры

Цель: проанализировать источники, освещающие исторические события Закарпатья начала XX в., социально-культурный центр, в котором формировался художник, а также творчество и жизнь Э. Конратовича.

Методология. В исследовании использован аналитический метод для выявления состояния разработки темы; метод систематизации – для проработки собранной информации, разделения ее на категории по имеющемуся материалу и в хронологическом порядке; метод обобщения, позволяющий сформировать выводы к данной статье.

Результаты. Осуществлен анализ источников, где освещается творческое наследие и жизненный путь представителя закарпатской живописной школы Э. Конратовича (1912–2009). Имеющаяся информация упорядочена в хронологическом порядке – досоветские источники (1930–1946), советские (1946–1990) и современные (с 1991 года). Каждая группа систематизирована по видам печатной продукции – от монографий до периодических изданий. Отдельную группу составляют архивные материалы, в которых обнаружены важные данные для реконструкции как среды,

of the artist was formed and the life of E. Konratovych. The following materials were taken into account: the sources, which reveal the historical destiny of the territory of modern Transcarpathia; the publications devoted to the process of formation of the cultural and artistic environment in Uzhhorod city, and the materials with an analysis of the life and creative path of E. Konratovych.

The scientific novelty is that for the first time, the vast majority of sources, which highlight the important facts from the life of E. Konratovych or analyze his creative work, were collected and systematized in one research.

Practical significance. The presented materials, analysis of the found sources, and conclusions can be used in the scientific researches devoted to the Transcarpathian school of painting and fine arts of Ukraine of the XX century.

Keywords. Ernest Konratovych, the Transcarpathian school of painting, the historiography, the culture of Transcarpathia, the history of Transcarpathia.

в которой формировалась творческая личность художника, так и жизни Э. Кондратовича. Во внимание взяты источники, в которых раскрыта историческая судьба территории современного Закарпаття; издания, посвященные процессу становления культурно-художественной среды в Ужгороде и материалы с анализом жизненного и творческого пути Э. Кондратовича.

Научная новизна состоит в том, что впервые в одном исследовании собрано и систематизировано значительное количество источников, в которых отражены важные факты из жизни Э. Кондратовича или проанализированы его творческие наработки.

Практическая значимость. Представленные материалы, анализ найденных источников и выводы могут использоваться в научных исследованиях, посвященных закарпатской школе живописи и изобразительного искусства Украины XX века.

Ключевые слова. Эрнест Кондратович, закарпатская школа живописи, историография, культура Закарпаття, история Закарпаття.

ІНФОРМАЦІЯ
ПРО АВТОРІВ:

Белічко Наталія Юріївна, канд. мист., доцент кафедри теорії та історії мистецтва, Національна академія образотворчого мистецтва та архітектури, ORCID 0000-0001-8000-7752, **e-mail:** belichkon@gmail.com

Чейпеш Анна Ігорівна, аспірантка, факультет теорії та історії мистецтва, Національна академія образотворчого мистецтва та архітектури, ORCID 0000-0002-4792-525X, **e-mail:** acheipesh@ukr.net

[https://doi.org/
10.30857/2617-
0272.2022.1.3](https://doi.org/10.30857/2617-0272.2022.1.3)

Цитування за ДСТУ: Белічко Н. Ю., Чейпеш А. І. Історіографія дослідження творчого доробку Е. Кондратовича. *Art and design*. 2022. №1(17). С. 30-42.

Citation APA: Belichko, N. Yu., Cheipesh, A. I. (2022) Historiography of the Study of the Artistic Legacy of E. Konratovych. *Art and Design*. 1(17). 30–42.